

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 8 października 1976 r.

w sprawie personelu lotniczego.

Na podstawie art. 41, art. 42 ust. 1 i 2 i art. 63 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo lotnicze (Dz. U. Nr 32, poz. 153) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Ustala się następujące specjalności członków personelu lotniczego:

- 1) personel latający:
  - pilot samolotowy turystyczny,
  - pilot samolotowy zawodowy II klasy,
  - pilot samolotowy zawodowy I klasy,
  - pilot samolotowy liniowy,
  - pilot szybowcowy,
  - pilot balonu wolnego,
  - pilot śmigłowcowy turystyczny,
  - pilot śmigłowcowy zawodowy,
  - pilot śmigłowcowy liniowy,
  - nawigator,
  - mechanik pokładowy,
  - radiooperator pokładowy,
  - skoczek spadochronowy zawodowy,
- 2) inny personel lotniczy:
  - mechanik lotniczy obsługi,
  - mechanik lotniczy napraw,
  - kontroler ruchu lotniczego,
  - dyspozytor lotniczy.

§ 2. 1. Dla każdej specjalności członków personelu lotniczego ustala się odrębną licencję.

2. Licencje wydaje powołany przez Ministra Komunikacji organ nadzoru nad personelem lotniczym, zwany dalej „organem nadzoru”. Licencje wydaje się według wzorów ustalonych przez ten organ.

§ 3. 1. W licencji określa się czynności lotnicze, do których wykonywania ona uprawnia.

2. W licencji pilota mogą być określone dodatkowe uprawnienia do wykonywania następujących czynności lotniczych:

- 1) lotów kontrolowanych z widocznością,
- 2) lotów według przyrządów,
- 3) instruktora II klasy i I klasy,
- 4) pilota doświadczalnego II klasy i I klasy,
- 5) radiotelefonisty pokładowego,
- 6) lotów agrolotniczych.

§ 4. Na wniosek przedsiębiorstwa (zakładu) produkującego lub naprawiającego sprzęt lotniczy organ nadzoru może zezwolić na wykonywanie w tym przedsiębiorstwie (zakładzie) czynności lotniczych przewidzianych w licencji mechanika lotniczego napraw przez pracowników nie mających takich licencji, jeżeli w przedsiębiorstwie (zakładzie) działa odpowiednio zorganizowana i wyposażona w urządzenia kontrola techniczna.

§ 5. 1. Członkowie personelu lotniczego powinni odpowiadać wymaganiom określonym dla wydania licencji i przyznania dodatkowych uprawnień, dotyczącym:

- 1) wieku,
- 2) sprawności fizycznej i psychicznej,
- 3) wykształcenia,
- 4) kwalifikacji moralnych,
- 5) wiadomości lotniczych,
- 6) praktyki lotniczej,
- 7) umiejętności lotniczych.

2. Wymagania dotyczące wieku, wykształcenia, wiadomości, praktyki i umiejętności lotniczych, szczegółowe zasady szkolenia lotniczego, zasady wydawania licencji i przyznawania dodatkowych uprawnień oraz zakres czynności lotniczych, do których wykonywania upoważniają licencje i dodatkowe uprawnienia, zawierają zatwierdzone przez Ministra Komunikacji „Szczegółowe przepisy w sprawie licencji lotniczych”, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Komunikacji, zwane dalej „szczegółowymi przepisami”.

3. Wymagania dotyczące sprawności fizycznej i psychicznej, zasady kierowania na badania lotniczo-lekarskie oraz ustalania sprawności określają odrębne przepisy.

Rozdział 2

Szkolenie osób ubiegających się o uzyskanie licencji lub dodatkowych uprawnień oraz szkolenie członków personelu lotniczego.

§ 6. 1. Szkolenie lotnicze osób ubiegających się o uzyskanie licencji lub dodatkowych uprawnień, zwanych dalej „kandydatami”, oraz szkolenie członków personelu lotniczego może prowadzić państwowa jednostka organizacyjna lub organizacja społeczna, która ma środki niezbędne do prawidłowego prowadzenia takiego szkolenia, a w szczególności:

- 1) odpowiedni personel,
- 2) sprzęt i urządzenia lotnicze.

2. Przed rozpoczęciem szkolenia lotniczego zainteresowana jednostka organizacyjna powinna uzyskać stwierdzenie organu nadzoru, że posiadane przez nią środki są wystarczające do prowadzenia szkolenia personelu lotniczego danej specjalności.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy państwowych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Komunikacji lub nadzorowanych przez niego ani organizacji społecznych, otrzymujących dotacje z budżetu Państwa, których statuty przewidują szkolenie lotnicze.

4. Organ nadzoru może zabronić prowadzenia szkolenia lotniczego lub ograniczyć jego zakres w razie:

- 1) stwierdzenia, że środki niezbędne do jego prowadzenia uległy pogorszeniu w stopniu uniemożliwiającym prawidłowe szkolenie,
- 2) nieprzestrzegania programów lub instrukcji szkolenia lotniczego.

5. Minister Komunikacji może określić warunki, którym powinny odpowiadać osoby szkolące kandydatów i członków personelu lotniczego.

§ 7. 1. Szkolenie lotnicze obejmuje szkolenie teoretyczne oraz szkolenie praktyczne na ziemi i w powietrzu.

2. Szkolenie lotnicze powinno być prowadzone zgodnie z programami szkolenia lotniczego i instrukcjami; programy i instrukcje powinny uwzględniać aktualne przepisy lotnicze i stan wiedzy lotniczej.

3. Programy i instrukcje szkolenia lotniczego w zakresie kwalifikacji wymaganych do uzyskania licencji lub dodatkowych uprawnień zatwierdza organ nadzoru; na ża-

danie organu nadzoru jednostka organizacyjna prowadząca szkolenie lotnicze obowiązana jest przedstawić mu do zatwierdzenia również inne programy i instrukcje szkolenia lotniczego.

§ 8. 1. Osoba szkolona praktycznie w czynnościach lotniczych może wykonywać tylko czynności przewidziane w programie szkolenia lotniczego i tylko pod nadzorem osoby mającej odpowiednią licencję z dodatkowym uprawnieniem instruktora, a ponadto z innym odpowiednim uprawnieniem, jeżeli szkolenie prowadzone jest w celu uzyskania takiego uprawnienia.

2. Osoba niepełnoletnia może być dopuszczona do praktycznego lotniczego szkolenia się w powietrzu wyłącznie za zgodą jej ustawowego przedstawiciela.

3. Cudzoziemiec może być dopuszczony do lotniczego szkolenia się w Polsce w celu uzyskania licencji lub dodatkowych uprawnień za zgodą organu nadzoru.

Rozdział 3

Badania lotniczo-lekarskie.

§ 9. Badania lotniczo-lekarskie przeprowadzają:

- 1) cywilne komisje lotniczo-lekarskie określone przez Ministra Komunikacji,
- 2) wojskowe komisje lotniczo-lekarskie.

§ 10. 1. Komisje lotniczo-lekarskie przeprowadzają badania:

- 1) wstępne,
- 2) okresowe,
- 3) okolicznościowe.

2. Badaniom wstępnym podlegają osoby ubiegające się o dopuszczenie do praktycznego lotniczego szkolenia się w powietrzu oraz o wydanie licencji kontrolera ruchu lotniczego.

3. Badaniom okresowym podlegają uczniowie-piloci, uczniowie-skoczkowie spadochronowi oraz — z zastrzeżeniem ust. 5 — osoby ubiegające się o wydanie lub przedłużenie okresu ważności licencji.

4. Badaniom okolicznościowym podlegają uczniowie-piloci, uczniowie-skoczkowie spadochronowi i członkowie personelu lotniczego:

- 1) po wypadku lub wydarzeniu lotniczym określonym odrębnymi przepisami na wniosek komisji badającej taki wypadek lub wydarzenie,
- 2) po przebytej chorobie lub wypadku innym niż wypadek lotniczy, powodującym co najmniej 20 dni niezdolności do pracy,
- 3) na żądanie organu nadzoru lub jednostki organizacyjnej, w której osoba podlegająca badaniu jest zatrudniona, albo organizacji, której jest członkiem.

5. Badaniom lotniczo-lekarskim nie podlegają dyspozytorzy lotniczy oraz mechanicy lotniczy obsługi i mechanicy lotniczy napraw.

6. O wyniku badania lotniczo-lekarskiego osoby mającej licencję wydaną przez państwo obce organ nadzoru zawiadamia organ państwa, który wydał licencję.

§ 11. 1. Badania okresowe przeprowadza się w okresach nie dłuższych niż:

- 1) 24 miesiące — w stosunku do pilotów: samolotowego turystycznego, szybowcowego, śmigłowcowego turystycznego i balonu wolnego,

- 2) 12 miesięcy — w stosunku do ucznia-pilota (skoczek spadochronowego zawodowego), do pilotów samolotowego zawodowego II klasy i śmigłowcowego zawodowego oraz do nawigatora, mechanika pokładowego, radiooperatora pokładowego, skoczek spadochronowego zawodowego, kontrolera ruchu lotniczego oraz do osoby mającej uprawnienie pilota doświadczalnego,
- 3) 6 miesięcy — w stosunku do pilotów samolotowego zawodowego I klasy, samolotowego liniowego i śmigłowcowego liniowego.

2. Jeżeli członek personelu lotniczego specjalności określonej w ust. 1 pkt 1 jest w wieku poniżej 18 lat lub powyżej 45 lat, okres między badaniami nie może być dłuższy niż 12 miesięcy.

3. W razie przebywania członka personelu lotniczego specjalności określonej w ust. 1 pkt 2 i 3 za granicą przez czas dłuższy niż okres między badaniami organ nadzoru może:

- 1) uznać za ważne orzeczenie o sprawności fizycznej i psychicznej tego członka personelu lotniczego wydane przez właściwy organ obcego państwa, jeżeli wymagania dotyczące tej sprawności zastosowane przy wydaniu orzeczenia nie są mniejsze od wymagań określonych przepisami polskimi, albo

- 2) przedłużyć okres między badaniami:

- a) o 6 miesięcy, jeżeli chodzi o członka personelu lotniczego wykonującego czynności lotnicze bez wynagrodzenia lub na statkach powietrznych nie używanych odpłatnie,
- b) dwukrotnie kolejno o 3 miesiące, jeżeli chodzi o członka personelu lotniczego wykonującego czynności lotnicze za wynagrodzeniem lub na statkach powietrznych używanych odpłatnie.

4. W wypadkach określonych w ust. 3 pkt 2 lit. b) okres między badaniami może być przedłużony na podstawie odpowiedniego orzeczenia wydanego przez lekarza uprawnionego w danym państwie do przeprowadzania badań lotniczo-lekarskich członków personelu lotniczego lub przez lekarza polskiego mającego specjalizację I lub II stopnia w zakresie medycyny lotniczej.

§ 12. 1. Na podstawie wyników badania lotniczo-lekarskiego wydaje się osobie badanej orzeczenie o sprawności fizycznej i psychicznej.

2. Od orzeczenia komisji lotniczo-lekarskiej przysługuje prawo wniesienia odwołania do Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w terminie 14 dni od daty doręczenia orzeczenia.

3. Orzeczenie Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej jest ostateczne.

Rozdział 4

Sprawdzanie wiadomości i umiejętności lotniczych przed wydaniem licencji i przyznaniem dodatkowych uprawnień.

§ 13. 1. Wiadomości i umiejętności lotnicze kandydatów podlegają sprawdzeniu w drodze egzaminu teoretycznego i praktycznego.

2. Kandydat może być dopuszczony do egzaminu, jeżeli odpowiada wymaganiom dotyczącym wieku, sprawności fizycznej i psychicznej, wykształcenia, kwalifikacji moralnych oraz praktyki, określonym dla licencji lub dodatkowego uprawnienia, o które się ubiega.

3. O dopuszczeniu kandydata do egzaminu i o terminie egzaminu decyduje organ nadzoru; organ ten może dopuścić do egzaminu teoretycznego kandydata, który nie odpowiada w pełni wymaganiom dotyczącym praktyki.

§ 14. 1. Egzaminy przeprowadza Państwowa Lotnicza Komisja Egzaminacyjna, zwaną dalej „komisją”.

2. Skład komisji, regulamin jej pracy oraz sposób dokonywania ocen wyników egzaminów ustala Minister Komunikacji.

3. Wysokość wynagrodzenia przewodniczącego i członków komisji za przeprowadzenie egzaminów oraz wynagrodzenie sekretarza komisji ustala Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

§ 15. Do egzaminu praktycznego może być dopuszczony tylko ten kandydat, który zdał egzamin teoretyczny. Jeżeli kandydat nie przystąpił do egzaminu praktycznego w ciągu 12 miesięcy od dnia złożenia egzaminu teoretycznego, dopuszczenie do egzaminu praktycznego może być uzależnione przez organ nadzoru od ponownego złożenia egzaminu teoretycznego ze wszystkich lub niektórych wiadomości lotniczych.

§ 16. Organ nadzoru może na wniosek kandydata zwolnić go od składania egzaminu ze wszystkich lub niektórych przedmiotów, jeżeli kandydat:

- 1) przedstawi:

- a) świadectwo złożenia w szkole lub wyższej uczelni egzaminu w zakresie wymaganym do wydania licencji lub przyznania dodatkowego uprawnienia albo
- b) świadectwo ukończenia fachowego szkolenia (np. na stanowisko robotnika wykwalifikowanego, mistrza) oraz
- c) dowód, że od czasu uzyskania świadectwa określonego pod lit. a) lub b) miał praktykę wystarczającą do utrzymania kwalifikacji w danym zakresie, albo

- 2) posiada polską licencję, dla której uzyskania wymagania dotyczące tych przedmiotów są takie same lub wyższe.

§ 17. 1. Kandydata, który nabył kwalifikacje lotnicze w polskim lotnictwie wojskowym, organ nadzoru może zwolnić od składania egzaminu ze wszystkich lub niektórych przedmiotów, jeżeli:

- 1) kwalifikacje te zostały stwierdzone odpowiednim dokumentem wydanym przez właściwy organ wojskowy, a nie są mniejsze od kwalifikacji wymaganych przez niniejsze rozporządzenie i szczegółowe przepisy,
- 2) przerwa w wykonywaniu przez kandydata czynności lotniczych nie przekracza 12 miesięcy.

2. Żołnierz w czynnej służbie wojskowej może ubiegać się o wydanie licencji lub przyznanie dodatkowych uprawnień za zgodą właściwego dowódcy rodzaju sił zbrojnych.

3. Przepis ust. 1 stosuje się do kandydatów, którzy nabyli kwalifikacje lotnicze za granicą, z tym że kwalifikacje te stwierdza właściwy organ obcego państwa.

Rozdział 5

Sprawdzanie wiadomości i umiejętności lotniczych w okresie ważności licencji.

§ 18. Członek personelu lotniczego powinien mieć w okresie ważności licencji wiadomości i umiejętności

lotnicze nie mniejsze niż wymagane do uzyskania licencji i dodatkowych uprawnień.

§ 19. 1. Jednostka organizacyjna, w której członek personelu lotniczego wykonuje określone w licencji czynności lotnicze, jest obowiązana zapewnić mu przez szkolenie lotnicze utrzymanie w okresie ważności licencji wymaganych wiadomości i umiejętności lotniczych.

2. Sprawdzenia wiadomości i umiejętności lotniczych członków personelu lotniczego dokonuje komisja (§ 14 ust. 1) lub w wypadkach określonych w instrukcjach szkolenia lotniczego organ nadzoru albo z jego upoważnienia jednostka organizacyjna prowadząca szkolenie.

3. Zakres wiadomości i umiejętności lotniczych podlegających sprawdzeniu oraz zasady sprawdzania ustalają programy i instrukcje szkolenia lotniczego.

§ 20. Jednostka organizacyjna, o której mowa w § 19 ust. 1, obowiązana jest nie dopuścić do wykonywania czynności lotniczych przewidzianych w licencji członka personelu lotniczego, który nie zdał egzaminu sprawdzającego.

Rozdział 6

Licencje i inne dokumenty członka personelu lotniczego.

§ 21. Licencja może być wydana lub okres jej ważności przedłużony, jeżeli kandydat na członka personelu lotniczego lub członek personelu lotniczego odpowiada wymaganiom określonym w mniejszym rozporządzeniu i szczegółowych przepisach.

§ 22. Członek personelu latającego, który nie spełnia ustalonych wymagań do przedłużenia okresu ważności jego licencji lub którego wiadomości i umiejętności lotnicze podlegają sprawdzeniu (§ 19), może być dopuszczony do wykonywania lotów (skoków spadochronowych) zgodnie z określonymi w szczegółowych przepisach zasadami wykonywania lotów (skoków spadochronowych) przez ucznia-pilota (skoczka spadochronowego) tylko w zakresie koniecznym do uzyskania kwalifikacji dla przedłużenia okresu ważności licencji.

§ 23. 1. Okres ważności licencji nie może przekraczać okresu ważności badań lotniczo-lekarskich.

2. Okres ważności licencji dyspozytora lotniczego, mechanika lotniczego obsługi i mechanika lotniczego napraw nie może przekraczać 24 miesięcy

§ 24. 1. Członek personelu lotniczego powinien w czasie wykonywania czynności lotniczych mieć przy sobie:

- 1) odpowiednią ważną licencję,
- 2) dokumenty stwierdzające przebieg jego szkolenia lotniczego i praktyki lotniczej.

2. Dokumenty określone w ust. 1 pkt 2 wydaje członkowi personelu lotniczego eksploatujący statki powietrzne; wzory tych dokumentów podlegają zatwierdzeniu przez organ nadzoru.

3. Eksploatujący statki powietrzne obowiązany jest prowadzić dokumentację, na podstawie której dokonuje wpisów do dokumentów określonych w ust. 1 pkt 2.

4. Członek personelu lotniczego obowiązany jest na żądanie państwowego organu nadzoru nad lotnictwem cywilnym lub zwierzchnika okazywać im posiadaną licencję i dokumenty określone w ust. 1 pkt 2.

5. W razie utraty lub zniszczenia licencji lub dokumentów określonych w ust. 1 pkt 2 członek personelu lotniczego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym

pisemnie organ nadzoru oraz eksploatującego statki powietrzne.

§ 25. 1. Licencja członka personelu lotniczego może być przez organ nadzoru cofnięta lub niektóre uprawnienia mogą być odebrane, zawieszona lub ograniczona w razie stwierdzenia:

- 1) utraty przez członka personelu lotniczego kwalifikacji do wykonywania czynności lotniczych lub kwalifikacji moralnych,
- 2) naruszenia przez członka personelu lotniczego przepisów lotniczych,
- 3) że wykonywanie przez członka personelu lotniczego czynności, do których wykonywania uprawnia go licencja, może zagrażać bezpieczeństwu ruchu lotniczego.

2. W razie prawomocnego skazania członka personelu lotniczego za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w ruchu powietrznym przewidziane w Kodeksie karnym lub w Prawie lotniczym licencja ulega cofnięciu.

3. W wypadkach określonych w ust. 1 państwowy organ nadzoru nad lotnictwem cywilnym i zwierzchnik członka personelu lotniczego obowiązani są:

- 1) nie dopuścić członka personelu lotniczego do wykonywania czynności lotniczych,
- 2) odebrać członkowi personelu lotniczego licencję i przesłać ją niezwłocznie organowi nadzoru.

4. W decyzji o zawieszeniu lub ograniczeniu uprawnień należy ustalić okres zawieszenia lub ograniczenia.

5. Decyzja może zawierać warunki odzyskania zawieszzonego lub ograniczonego uprawnienia; warunkiem odzyskania zawieszzonego lub ograniczonego uprawnienia może być w szczególności sprawdzenie wszystkich lub niektórych wiadomości i umiejętności wymaganych do uzyskania licencji i uprawnień.

Rozdział 7

Państwowy rejestr personelu lotniczego.

§ 26. 1. Do państwowego rejestru personelu lotniczego, zwanego dalej „rejestrem”, wpisuje się każdego członka personelu lotniczego w dniu wydania mu licencji.

2. Skreślenie członka personelu lotniczego z rejestru następuje:

- 1) w razie cofnięcia licencji,
- 2) w razie nieprzedstawienia licencji organowi nadzoru w celu przedłużenia jej ważności w ciągu 24 miesięcy od daty wygaśnięcia jej ważności.

§ 27. 1. Do rejestru wpisuje się:

- 1) imię i nazwisko członka personelu lotniczego,
- 2) nazwę i numer licencji oraz datę jej wydania,
- 3) czynności lotnicze określone w licencji,
- 4) datę skreślenia członka personelu z rejestru.

2. Rejestr prowadzi się według wzoru ustalonego przez organ nadzoru.

Rozdział 8

Uznawanie i potwierdzanie licencji wydanych przez państwa obce.

§ 28. Licencje osób wykonujących loty na obcych statkach powietrznych na podstawie umów międzynarodowych, których Polska jest stroną, lub na podstawie ze-

zwoleń udzielonych przez organ ruchu lotniczego albo zgłoszeń potwierdzonych przez ten organ uznaje się za ważne w Polsce, jeżeli zostały wydane lub potwierdzone przez właściwy organ państwa będącego stroną umowy albo państwa przynależności osoby fizycznej lub prawnej, której udzielono zezwolenia na lot lub której potwierdzono zgłoszenie na lot.

§ 29. 1. Osoba mająca licencję wydaną lub potwierdzoną przez właściwy organ obcego państwa może być dopuszczona do wykonywania lotów na pokładzie polskiego statku powietrznego, jeżeli licencja ta została uznana za ważną na równi z licencją polską i potwierdzona przez organ nadzoru; przepis ten stosuje się również do innych czynności, dla których wykonywania rozporządzenie wymaga posiadania polskiej licencji.

2. Uznanie i potwierdzenie licencji wydanej lub potwierdzonej przez właściwy organ obcego państwa następuje, jeżeli przy wydaniu lub potwierdzeniu tych dokumentów zachowane zostały przez ten organ:

- 1) przepisy międzynarodowe lub
- 2) przepisy danego państwa obcego zawierające wymagania nie mniejsze od wymagań ustalonych przez przepisy polskie.

3. W uzasadnionym wypadku organ nadzoru może mimo niespełnienia warunków określonych w ust. 2 uznać i potwierdzić licencję wydaną lub potwierdzoną przez właściwy organ obcego państwa; uznanie i potwierdzenie licencji może być uzależnione od spełnienia warunków określonych przez organ nadzoru i zawierać ograniczenia.

4. Potwierdzenie licencji wydanej lub potwierdzonej przez właściwy organ obcego państwa odbywa się przez wydanie odpowiedniego zaświadczenia ważnego łącznie z licencją, której dotyczy, i mającego tę samą ważność co licencja polska. Okres ważności tego zaświadczenia nie może przekraczać okresu ważności licencji, chyba że organ obcego państwa, który wydał licencję, wyraził na to zgodę.

§ 30. W uzasadnionym wypadku organ nadzoru może poddać sprawdzeniu kwalifikacje członka obcego personelu lotniczego wykonującego czynności lotnicze w Polsce.

Rozdział 9

Prawa i obowiązki dowódcy statku powietrznego i innych członków personelu lotniczego.

§ 31. 1. Eksploatujący statki powietrzne powinien wyznaczyć na każdy lot jako dowódcę statku powietrznego pilota, który ma:

- 1) odpowiednią ważną licencję,
- 2) uprawnienie do pełnienia funkcji dowódcy statku powietrznego.

2. Na dowódcę statku powietrznego, na którym przeprowadza się szkolenie lotnicze lub sprawdza umiejętności lotnicze, może być wyznaczony pilot, który odpowiada warunkom określonym w ust. 1, a ponadto ma wpisane do licencji odpowiednie dodatkowe uprawnienia instruktora.

3. Uczeń-pilot może być wyznaczony na dowódcę statku powietrznego w wypadkach przewidzianych w programie szkolenia lotniczego.

4. Jeżeli na pokładzie statku powietrznego ma się znajdować rezerwowa załoga lotnicza statku, należy wy-

znaczyć również rezerwowego dowódcę statku powietrznego.

§ 32. Dowódca statku powietrznego wykonuje swoje funkcje od chwili rozpoczęcia przygotowania lotu do chwili przekazania — po zakończeniu lotu — statku powietrznego, dokumentów statku oraz innych dokumentów związanych z wykonaniem lotu właściwym organom ruchu lotniczego i eksploatującemu statki powietrzne.

§ 33. 1. Dowódca statku powietrznego obowiązany jest dopilnować, aby członkowie załogi lotniczej statku powietrznego, którego jest dowódcą, wykonywali czynności lotnicze zgodnie z przepisami.

2. Jeżeli sytuacja zagrażająca bezpieczeństwu statku powietrznego albo osobom lub mieniu znajdującym się na nim lub poza nim powoduje konieczność podjęcia przez któregokolwiek z członków załogi lotniczej statku czynności naruszających przepisy lotnicze, dowódca statku powietrznego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o podjęciu takich czynności właściwy organ państwa, którego przepisy uległy naruszeniu. Jeżeli przepisy danego państwa tego wymagają, dowódca statku powietrznego powinien złożyć organowi, który otrzymał zawiadomienie, również sprawozdanie o zdarzeniu, które spowodowało naruszenie przepisów; sprawozdanie powinno być złożone niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 10 dni od dnia, w którym statek powietrzny wylądował.

3. Jeżeli w czasie lotu nastąpiło uszkodzenie statku powietrznego zagrażające bezpieczeństwu lotu, dowódca statku powietrznego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym przy użyciu jak najszybszego środka łączności właściwy organ ruchu lotniczego.

4. W razie przymusowego lądowania statku powietrznego dowódca statku powietrznego obowiązany jest zawiadomić o tym niezwłocznie właściwy państwowy organ nadzoru nad lotnictwem cywilnym i eksploatującego statek powietrzny.

5. Dowódca statku powietrznego obowiązany jest niezwłocznie po zakończeniu lotu wpisać w odpowiednich dokumentach statku wszystkie znane mu i przypuszczalne usterki statku.

6. Dowódca statku powietrznego obowiązany jest zapewnić bieżące prowadzenie i należyty stan dziennika podróży statku powietrznego; w międzynarodowym ruchu lotniczym należy w dzienniku podróży statku powietrznego prowadzić zapiski sanitarne (np. o wypadkach zachorowań na pokładzie statku powietrznego).

7. Dowódca statku powietrznego obowiązany jest zgłosić pogotowiu lotniczo-lekarskiemu lotniska, na którym statek powietrzny wylądował, lub najbliższej placówce służby zdrowia, przy użyciu jak najszybszego środka łączności, każdy wypadek zachorowania na pokładzie statku powietrznego; w zgłoszeniu należy podać informacje dotyczące objawów choroby i stanu chorego.

8. Dowódca statku powietrznego i inni członkowie personelu lotniczego powinni mieć umiejętności użycia sprzętu stosowanego w niebezpiecznych sytuacjach i ratownictwie statków powietrznych oraz udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w związku z ruchem tych statków.

§ 34. 1. Jeżeli dowódca statku powietrznego nie może podczas lotu wykonywać swych funkcji osobiście, powinien je przekazać:

- 1) rezerwowemu dowódcy statku powietrznego, jeżeli na pokładzie statku powietrznego znajduje się rezerwowa załoga lotnicza,
- 2) innemu pilotowi wchodzącemu w skład załogi lotniczej:
  - a) który spełnia warunki ustalone w § 31, a w razie braku takiego pilota
  - b) temu, który ma największą liczbę godzin wylatanych na danym typie statku powietrznego w charakterze pilota.

2. Jeżeli dowódca statku powietrznego nie jest w stanie przekazać swych funkcji (np. z powodu nagłej choroby), przechodzą one na członków załogi lotniczej statku powietrznego w kolejności określonej w ust. 1.

3. Jeżeli lot statku powietrznego został przerwany z powodu wypadku lotniczego lub innej przyczyny, dowódca statku pełni swe funkcje nadal, chyba że eksploatujący statek powietrzny zwolni go od obowiązku wykonywania jego funkcji. Jeżeli zostało wszczęte postępowanie w celu zbadania przyczyn przerwania lotu, eksploatujący statki powietrzne obowiązany jest uzyskać zgodę przewodniczącego komisji prowadzącej postępowanie na zwolnienie dowódcy statku powietrznego od obowiązku wykonywania jego funkcji.

4. Jeżeli wskutek wypadku lotniczego dowódca statku powietrznego nie może wykonywać swych funkcji na ziemi, jego czynności przechodzą na innego pilota w kolejności określonej w ust. 1 lub — zależnie od sytuacji po wypadku — kolejno na drugiego pilota, nawigatora, mechanika pokładowego, radiooperatora pokładowego.

§ 35. 1. Zabrania się członkowi personelu lotniczego wykonywania czynności lotniczych przewidzianych w posiadanej przez niego licencji:

- 1) w stanie nietrzeźwości albo w stanie wskazującym na użycie alkoholu lub podobnie działającego środka,
- 2) w stanie, w którym odczuwa jakąkolwiek dolegliwość fizyczną lub psychiczną mogącą spowodować niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie tych czynności.

2. Członek personelu lotniczego obowiązany jest wstrzymać się od wykonywania czynności przewidzianych w posiadanej przez niego licencji w czasie całego okresu, w którym odczuwa jakąkolwiek dolegliwość fizyczną lub psychiczną mogącą zmniejszyć bezpieczeństwo wykonywania tych czynności.

3. Państwowy organ nadzoru nad lotnictwem cywilnym oraz zwierzchnik członka personelu lotniczego są obowiązani nie dopuścić posiadacza licencji do wykonywania przewidzianych w niej czynności, jeżeli w czasie ich wykonywania mogłaby powstać u niego dolegliwość fizyczna lub psychiczna mogąca spowodować niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia jego lub innych osób albo dla mienia.

4. Państwowy organ nadzoru nad lotnictwem cywilnym oraz zwierzchnik członka personelu lotniczego w razie stwierdzenia okoliczności określonej w ust. 1 obowiązani są postąpić zgodnie z § 25 ust. 3, a ponadto w razie stwierdzenia okoliczności określonej w ust. 1 pkt 1 skierować członka personelu lotniczego na odpowiednie badania lekarskie.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio do osób szkolących się w czynnościach lotniczych.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 36. 1. Członkowie personelu lotniczego, którzy mieli ważne licencje w okresie od dnia 12 kwietnia 1963 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia, są zwolnieni od wymagań dotyczących wykształcenia określonych w szczegółowych przepisach.

2. Posiadacze wydanych przed wejściem w życie rozporządzenia licencji skoczka spadochronowego z wpisanym do niej uprawnieniem instruktora spadochronowego lub skoczka doświadczalnego mogą pełnić czynności wynikające z licencji skoczka spadochronowego zawodowego w ciągu 24 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 37. 1. Traci moc rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 4 maja 1968 r. w sprawie personelu lotniczego (Dz. U. Nr 15, poz. 91).

2. Do czasu wydania przepisów, o których mowa w § 5 ust. 2 i § 14 ust. 2 i 3, pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

§ 38. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1977 r.

Minister Komunikacji: T. Bejma